



# TÕRVA VALLAVOLIKOGU

## VOLIKOGU ISTUNGI PROTOKOLL

Restoran „Malmizza“  
Valga tn 1  
Tõrva linn

22.02.2024 nr 1-1/2024/2

Algus 16.00, lõpp 17.50

Istungit juhatas Tõrva Vallavolikogu esimees Maido Ruusmann, protokollis vallasekretäri abi Eve Eisen

**Võtsid osa volikogu liikmed:** Heli Holm, Ülle Juht, Karl Kirt, Virgo Kosemets, Ilmar Kõverik, Arnold Looga, Hardo Lust, Enn Mihailov, Harry Mägi, Romet Piller, Rein Reinsalu, Maido Ruusmann, Ahti Saar, Tarmo Tamm, Giia Tetlova, Marge Udras, Indrek Valner, Eero Viisu, Tiiu Vips, Kalle Vister

Puudus: Allan Ilisson

Istungist võtsid kutsututena osa: vallavanem Helen Elias, vallavalitsuse liige/finantsjuht Maire Appo, vallavalitsuse liige/vallamajanduse osakonna juhataja Tõnu Jaansalu, vallasekretär Signe Kiin, sotsiaalosakonna juhataja Liisa Luht, Tervisekassa esindaja Marko Tähnas, Tervisekassa esindaja Reelika Laht, Terviseagentuur OÜ esindaja perearst Madis Tiik, avalike suhete spetsialist Marianne Sökk, vallasekretäri abi Eve Eisen

Volikogu esimees avas istungi ja tegi teatavaks majandus-eelarvekomisjoni esimehe Eero Viisu palve tõsta seoses istungile hilinemisega päevakorrapunkt 2 „Tõrva valla 2024. aasta eelarve II lugemine“ eelviimaseks ja päevakorrapunkt 3 „Tõrva valla 2024. aasta eelarve vastuvõtmine“ viimaseks punktiks ning palus esitada ettepanekud seoses väljasaadetud istungi päevakorraga.

Täiendavaid ettepanekuid ei esitatud.

Istungi juhataja pani päevakorra hääletusele.

**Otsustati:** 17 poolt kinnitada istungi päevakord alljärgnevalt:

### **Päevakord:**

- 1. Perearstiteenuse korraldusest Tõrva vallas**
- 2. Eluruumi alaliste kulude piirmäärade kehtestamine riikliku toimetulekutoetuse määramisel**
- 3. Tõrva Vallavalitsuse struktuuri ja teenistuskohdade koosseisu kehtestamine**
- 4. Vallavanema informatsioon**
- 5. Tõrva valla 2024. aasta eelarve II lugemine**
- 6. Tõrva valla 2024. aasta eelarve vastuvõtmine**

## 1. Perearstiteenuse korraldusest Tõrva vallas

Ettekandjad: Terviseagentuur OÜ esindaja perearst Madis Tiik  
Tervisekassa esindaja Marko Tähnas

Madis Tiigi ettekanne on lisatud protokollile slaidiesitluses.

Marko Tähnase ettekanne on lisatud protokollile slaidiesitluses.

16:21 – istungile saabus Arnold Looga

16:30 – istungilt lahkus Tarmo Tamm

16:54 – istungile saabus Rein Reinsalu

### *Küsimused*

Arnold Looga: - on ettepanek, et kodulehele võiks panna suurelt või punaselt realistlik teenuse osutamise aeg. Kui inimene läheb kodulehele, saab kohe aru, et ta ei saa seda teenust täna ega homme, vaid saab kolme päeva jooksul. Muidu on inimesed vihased ja pahased, vanasti läksin ja sain, aga nüüd on kolm ööpäeva, kus midagi ei juhtu.

Marko Tähnas: - Teil on õigus, minu soovitus Madisele (Tiik) on see, mis ta slaidil näitas, et punane patsient tundidega, kollane, roheline jne, kaua see aega võtab, see skeem võiks küll silme all olla. Kui tervisekassa tellib perearstilt teenust, siis ägeda murega samal päeval, mitte ägeda murega viie tööpäeva jooksul. Oluline käitumise muutus on, et ei küsi retsepti siis, kui rohud on otsas, vaid retsepti peaks nädal aega ette küsima.

Arnold Looga: - retseptide osas olidki inimesed šokis sellepärast, et ravimid on otsas, aga retsepti ei saa. Et inimesed teaksid, kaua läheb aega, et saaksid ennast ette valmistada.

Madis Tiik: - teistes keskustes oleme jõudnud retseptid teha kolme tunni jooksul. Siin oli põhjuseks jaanuarikuine laviin, kus oli neli faktorit: uudsus – paljud inimesed tahavad tulla lihtsalt vaatama, kolme organisatsiooni kokku sulatamine tervisekeskuseks – töökultuur oli väga erinev, olid väga erinevad kokkulepped ka nt retseptide uuendamise osas. See aeg langes kokku pühadejärgse ajaga ja viiruste puhanguga. Tavaliselt saadakse hakkama kahe erakorralise faktoriga. Kui neid on neli, ei suuda ka parema tahtmise juures sellise laviiniga toime tulla. Need on käivitamise hetkemured. Triaažete aegade kuvamine on meil tööplaanis, aga see saab toimuda läbi eelvisiidi, kus me ütleme kohe patsiendile, et teie mure on vastu võetud ja tegeleme sellega kolme kuni viie päeva jooksul. Tegelikult me teame, et suudame selle lahendada kolme tunni jooksul. Me peaksime seda siis kuskile kanalisse tagasi põrgatama. Hetkel ei ole head tehnilist lahendust, kuidas seda teha, sest see peaks jõudma ka patsiendini. Saame öelda konkreetsele patsiendile, et teiega tegeleb pereõde homme kell kaks. Kodulehele ei saa kuvada isiklike andmeid. Tagasiside peab olema individuaalne. Lähiajal hakkame saatma SMS sõnumeid kohe kui retsept on uuendatud, kohe kui on pandud aeg. Uuendusi käivitame järk-järgult.

Kalle Vister: - ettekandest tuli välja, et kõige rohkem pöördumisi on esmaspäeviti ja reedeti ja rahulolu uuringust oli näha, et ei saada kätte. Kas on analüüsitud, miks just nendel päevadel see nii on ja saame inimestele öelda, et need päevad on hästi koormatud. Saage aru, et aega lähebki siis kauem.

Marko Tähnas: - esmaspäev ja reede on kõige kiiremad päevad kiirabis, EMO-s, õenduses, apteegis. See on nii üle maailma.

Madis Tiik: - mida meie teeme? Me ei planeeri esmaspäeval plaanilist tööd, ei kutsu patsiente visiidile, ei lõpeta plaanilisi asju. Jätame terve päeva vaid erakorraliseks tööks. Esmaspäevased pöördumised hakkavad kogunema reede lõunast. Läbi eelvisiidi tuleb laupäeval, pühapäeval

sadu pöördumisi. Tehes esmaspäeval töölaua lahti, on kõikide graafikud n-ö punases ja lahendamata ülesandeid on nii palju, et peame seal sees tegema valikuid, keda on vaja kõige kiiremini aidata. Teised lükkuvad seega paratamatult teistele päevadele. Need on töökorralduslikud küsimused ja oleme oma töögraafikuid nii sättinud, et esmaspäeviti plaanilist tööd minimaliseerida. Meil on valvõde, kellel plaanilist tööd ei ole ja kes tegeleb ainult kõige kiireloomulisemate asjadega. Täna oleme me juba palju efektiivsemad kui jaanuaris. Võrus ja Valgas on eelvisiit töötanud kaks aastat ja 80% pöördumistest tuleb läbi eelvisiidi, mitte läbi telefoni. Esimeseks kanaliks on iseteenindus, kus inimene valib ise kellaaja ja aja ning saab ka soovitusi, mida ise teha. Seega langeb kõnekeskuse koormus oluliselt. Me olime selleks valmis ja võtsime aasta lõpus tööle neli uut registraatorit, et katta ära Tõrva laviini. Prognoosisime seda ette, aga tegelikkus ületas selle, mida kartsimine.

Karl Kirt: - on pigem tagasiside. Päris pikalt on erinevate osapooltega uut teenust saanud diskuteerida. Pigem arvan, et inimesed on harjumuse ohvrid. Varem sai helistada ja keegi võttis ikka vastu. Tean ise aegu, kus pereõel telefon pidevalt helises. Ta peab tegelema patsiendiga ja see kogu aeg tiksus ja keegi helistab kannatamatult. Olen suunanud ise mitmeid inimesi eelvisiiti tegema. Seda ei ole harjutud lihtsalt tegema. Inimesed peavad ümber õppima, ei ole nii, et helistad ja saad kõik asjad hästi ruttu. Kroonilistel haigetel tuleb enda elu natuke rohkem läbi mõelda – kõik ei käi nipsust. Sõpradele ja erinevatele inimestele tuleb õpetada digivahendite kasutamise oskust. Küllastasin tervisekeskust avatud uste päeval ja võite neid julgelt edaspidigi teha. Kutsun kõiki üles, kui ei ole väga kiire ja erakorraline vajadus, kasutada eelvisiiti. Niipalju kui olen saanud inimestelt tagasisidet, on rahul. Kes ei ole rahul, on ilmselt harjunud natuke teistmoodi. Ootan siia esinema uut perearsti – näha tema nägemust. Laseme asjadel natuke settida.

Reelika Laht: - seoses suulise tagasisidega võrdlesin jaanuar 2023 ja jaanuar 2024 EMO-sse pöördujate protsenti – siniseid ja rohelineid kategooriaid, kas sealt tuleb välja, et patsiendid ei saa perearsti vastuvõtule. Vahe oli vaid 20 patsienti, mitte protsenti. Selle põhjal ei saa täna midagi järeldada. Võrreldes 2022. aastaga on see protsent (siniste ja roheline osakaal) tõusnud ca 5%. See on väljakutse terviseagentuurile, kuid tegelikult ei saa järeldada, et keegi oleks jäänud arstiabita. Massilist EMO-sse pöördumist ei olnud.

Enn Mihailov: - kas igal valla kodanikul peaks olema perearst? Minnes terviseportaali on minu kohal null.

Reelika Laht: - see on tehniline probleem. Seal on kõikidel patsientidel, kus teenust pakub teenuse osutaja ehk nimistu omanik. See on tehniline probleem ja sellega me tegeleme.

Enn Mihailov: - kuidas ma saan siis perearsti poole pöörduda, kui ma ei tea, kes mu perearst on?

Reelika Laht: - Teie perearst on terviseagentuur ja sealt saate abi.

Maido Ruusmann: - pidin eile vastama oma lähedase inimese küsimusele, kes ütles, et nüüd ongi nii, et meil on üks perearst kolme nimistu peale – ega vist hakkama ei saa? Küsisin, mis mure on, miks on vaja perearsti? Küsiti, kes siis ravib? Vastasin, et olenevalt raskusastmest on triaazisüsteem. Küsiti, mis on perearsti ja üldarsti vahe? Äkki saame seda kõikide jaoks veelkord selgitada. Tundub, et oleme kinni harjumustes – vanasti oli uksest sisse ja otse perearsti juurde. Nüüd on vastavalt sellele, mis mul viga on, tegeleb sellega vastav spetsialist. Mis on perearsti ja üldarsti vahe?

Madis Tiik: - mina olen põhikohaga perearst ja mul tuli jaanuari kuus 200 tundi arsti tööd. Lisaks sellele on meil Katrin Rahu-soov, kes on perearsti kvalifikatsiooniga perearst, meil on Jana Merisalu, kes on perearsti kvalifikatsiooniga perearst. Meil on Tuuli Lee Pabello, kes on üldarst ja doktor Sulev Lauk, kes on pika-aegne Valga Haigla siseosakonna arst (0:46:30). Erinevus on selles, et perearst on eriarst, kes on saanud peremeditsiinalase 4-aastase residentuuri koolituse. Kõik teised arstid selles süsteemis on üldarstid. Sulev Lauk on üldarst, Tuuli Lee Pabello on üldarst, kuna nad ei ole läbinud spetsiaalset 4-aastast, mis varem oli 3-aastane, eriresidentuuri, et

saada perearstiks. Perearst on täpselt samasugune eriarst nagu kardioloog, kes on läbinud erialase residentuuri või sisearst. Kuus aastat baasõpet ja neli aastat residentuuri, tema koolitus on kümme aastat. Kui mistahes eriarst omab mõnd eriala ja läheb tööle perearstikeskusesse, siis seal ta töötab kui üldarst. Kõik ülikooli lõpetanud tudengid, kes ei ole läinud residentuuri või kes on residentuuris, kuid ei ole veel omandanud eriala, on üldarstid. Oskused ei ole üksüheselt kaetud. Doktor Lauk on väga pikaajalise kogemusega sisearst. Kui võrrelda, kas ta on pädevam kui perearst, siis mõnes valdkonnas on ta pädevam, aga mõne valdkonnaga ei ole üldse kokku puutunud. Meeskonnatöö tähendabki seda, et perearstide vahel on erinevusi. Osadel perearstidel on ühed oskused tugevamad ja teised valdkonnad nõrgemad. Meeskonnatöö tähendabki seda, et saame oma maja sees omavahel neid tugevusi võimendada. Kui ma ühe probleemiga hakkama ei saa, kutsun teise arsti appi ja arutame seda koos või annan üle. See ongi meeskonnatöö lähtekoht, et meil on erinevate oskustega inimesed, kes teineteist võimendavad.

Marko Tähnas: - lühike vastus on see, et üldarst on see, kes on arstiteaduskonna lõpetanud ja ei ole kuhugi spetsialiseerunud. Nelja aasta jooksul õpitakse kardioloogiat, neuroloogiat, erakorralist meditsiini. Nelja aasta jooksul käiakse läbi kogu meditsiin.

Enn Mihailov: - kas peab helistama Tõrva perearstikeskusesse? Kas on üks telefon või mitu? Kui helistajaid on nii palju võiks olla kaks numbrit.

Marko Tähnas: - helistama peab numbrile 766 6661.

Madis Tiik: - number on üks, aga vastuvõtjaid on kümme.

Heli Holm: - aitäh põhjaliku ülevaate eest. Saime volikogu istungil aru, et Tõrvale tuleb oma kõnekeskus, kes vastab selle piirkonna kõnedele. Kui on nii suur kõnede ülekoormus, võiks siia piirkonda tulla ikkagi oma number. Saime ka aru, et arst on majas kaheksast kuueni. Kas see vastab tõele?

Madis Tiik: - üldiselt peaks nii olema.

Heli Holm: - kas üldiselt või on? Teil on meeskond, kas keegi arstidest on praegu seal?

Madis Tiik: - täna on seal kolm arsti.

Heli Holm: - küsin veelkord üle, kaheksast kuueni on arst majas?

Marko Tähnas: - tellimus on selline, et kaheksast kuueni on vähemalt üks arst majas. See arst võib olla üldarst või perearst.

Heli Holm: - oma tööülesannete tõttu käin palju kodudes ja pool aega kulub sellele, et selgitada kuhu peab helistama ja et kõige parem on eelvisiit. Võiksite koostada infovoldiku, kuhu saab pöörduda, et ei peaks selgitusteks nii palju aega kulutama. Tegemist on peamiselt vanemate inimestega.

Reelika Laht: - üle 70-aastastele sai 100% kõikidele info koju saadetud, kui oli õige aadress.

Heli Holm: - helistades üldnumbrile, öeldakse vanainimesele, et teiega võetakse kindlasti ühendust. Hoidke oma telefon lähedal, et oleksite kogu aeg kättesaadav. Inimene ütleb, et ootas kõnet kolm päeva ja neljandal päeval kutsus kiirabi. Ei jõudnud enam oodata, kuna olid suured valud. Loodan, et see paraneb. Võib-olla on see ka suhtlusküsimus, et vanemad inimesed saaksid aru, millal nendega ühendust võetakse.

Hardo Lust: - mul on tööandjana kiire küsimus. Seadusega on reguleeritud, mis perioodil tuleb töövõimetusleht avada. Minul kui tööandjal oleks seda infot vaja, et ma teaks, kas töötaja on haigestunud või puudub muudel põhjustel. Oli juhtum, kus töövõimetusleht avati praktiliselt nädal aega hiljem, kui inimene oli teatanud, et on haige.

Madis Tiik: - seda peab vaatama juhtumipõhiselt. Seda konkreetset juhtumit ei oska kommenteerida. Kõik, kes teevad eelvisiidis pöördumise, saavad märkida, et vajavad töövõimetuslehte ja see jääb kellaajaliselt logisse kirja, isegi reede õhtul või millal iganes seda tehakse. Käsitleme seda hetkel, mil järjekord selle inimeseni jõuab. Töövõimetuslehtede avamised ja lõpetamised on kõrge prioriteediga, tegemist on rahaliste dokumentidega ja hüvitistega. See käib praegu üsnagi hästi. Tööandja teavitamine on töötaja kohustus, mitte arsti kohustus ja seda me enda peale võtta ei saa ega ole ka lubatud teha.

Hardo Lust: - inimesed on olnud pigem väga frustreeritud selles seisus, mis siin toimunud on. Aeg on piiratud ja seda teemat lahata ei jõua. Minu seisukoht on, et asi on natuke halvem kui see, mis täna volinike suust välja kumas.

Ilmar Kõverik: - ma ütleksin ühe patsiendi seisukoha, kes käis Madis Tiigi juures ja sai väga palju abi. Temaga räägiti pikalt, määrati kõik ravimid ning soovitati, mida ta peaks oma elukorraldusega tegema. Arst lubas talle helistada ja helistas kell viis, pool kuus ning tal oli aega patsiendiga veel pool tundi rääkida. Seega on ka teistsugust suhtumist.

Reelika Laht: - anname aega. Minnes uude koju elama või uude töökohta, võtab harjumine aega. Sul on suur meeskond, kes peab hakkama ühtselt tööle ja on 5000 inimest, kes vajavad natuke ümberharjumist. Esimene kuu on ootuspärane, et on segadust. Usun, et see tekitab frustratsiooni. Kui on probleeme, on muresid, siis võib tervisekassasse julgelt teada anda. Te olete luubi all ja probleemidele reageerida on üks minu tööülesannetest. Me teeme terviseagentuuriga koostööd ja meil on korrapärased koosolekud Tõrva Vallavalitsusega, terviseagentuuriga. Koosolekud on olnud väga avatud ja ka Tõrva Vallavalitsus sai probleemid edastatud. Pöörduge ja julgustage ka patsiente meie poole pöörduma, et see ei oleks lihtsalt emotsioon, vaid saaksime selle fikseerida ja probleemiga tegeleda.

Istungi juhataja tänas ettekandjaid.

**Otsustati:** võtta esitatud informatsioon teadmiseks.

17:00 – istungile saabus Eero Viisu

## **2. Eluruumi alaliste kulude piirmäärade kehtestamine riikliku toimetulekutoetuse määramisel**

Ettekandja: sotsiaalosakonna juhataja Liisa Luht

Kaasettekandja: sotsiaalkomisjoni esimees Tiiu Vips

Istungi juhataja andis ettekandeks sõna sotsiaalosakonna juhatajale.

Liisa Luht: - vastavalt sotsiaalhoolekande seaduse § 133 lõikele 6 tuleb toimetulekutoetuse määramiseks kord aastas üle vaadata eluasemekulude piirmäärad. Näeme vajadust elektrienergia ja küttematerjali piirmäärade tõstmiseks ning lisada juurde punkt 14: „muud ühekordsed eluasemekulud, mille tegemise vajadus on vältimatu ja tuleneb õigusaktist või on tingitud ohust inimeste tervisele või elule“. Et seda lihtsamalt kokku võtta, nt kui inimesel peaks tekkima vajadus katta erakorralisi eluasemekulusid seoses eluaseme kaotamisega või terviseriskidega, nt vajadus hallitustõrje tegemiseks, saaksime seda toimetulekutoetusega määrata ja välja maksta.

*Küsimusi ei esitatud.*

Istungi juhataja tänas ettekandjat.

Istungi juhataja andis kaasettekandeks sõna sotsiaalkomisjoni esimehele.

Tiiu Vips: - komisjon arutas muudatusettepanekud läbi ja suunas määruse eelnõu volikogule kinnitamiseks. Ettepanek on eelnõu määrusena vastu võtta.

*Küsimusi ei esitatud.*

Istungi juhataja tänas kaasettekandjat.

**Otsustati:** võtta vastu Tõrva Vallavolikogu määrus nr 2 „Eluruumi alaliste kulude piirmäärade kehtestamine riikliku toimetulekutoetuse määramisel“.  
Määrus võeti vastu avaliku hääletamise teel - poolt 19.

### 3. Tõrva Vallavalitsuse struktuuri ja teenistuskohdade koosseisu kehtestamine

Ettekandja: vallavanem Helen Elias

Kaasettekandja: sotsiaalkomisjoni esimees Tiiu Vips

Istungi juhataja andis ettekandeks sõna vallavanemale.

Helen Elias: - tulenevalt NEET koordinaatori projektist, millest olen teile informatsioonis ülevaate andnud. NEET koordinaator käis oma tööd tutvustamas ka sotsiaalkomisjonis. On vajadus lisada sotsiaalosakonna struktuuri noorte heaolu spetsialist, keda nimetasin eelnevalt NEET koordinaatoriks. Struktuuris sooviks teha muudatusi veel finantsosakonnas, kus oli pearaamatupidaja ametikoht, mis eeldab ametniku positsiooni, aga tegelikult selle jaoks me vajadust ei näe. Ettepanek on nimetada pearaamatupidaja ametikoht ümber vanemraamatupidaja töökohaks. Samuti viia vastavusse raamatupidajate ametikohad, mis on praegu 1,5 ametikohta.

#### *Küsimused*

Arnold Looga: - mida täpsemalt noorte heaolu spetsialist tegema hakkab?

Helen Elias: - see näeb ette neid noori, kes ei õpi ega tööta, vanuses 16 kuni 26 aastat. Nt on lõpetanud 9. klassi ja ei käi koolis ega tööta. Selle projekti raames on sisse kirjutatud ka ennetustöö noortega, kes ei ole veel 16-aastased, aga ei täida koolikohustust. Koostöös lastekaitsega ka nendega tegutsemine.

Istungi juhataja tänas ettekandjat.

Istungi juhataja andis kaasettekandeks sõna sotsiaalkomisjoni esimehele.

Tiiu Vips: - komisjon vaatas ka selle eelnõu läbi ja otsustas suunata volikokku kinnitamiseks.

#### *Küsimusi ei esitatud.*

Istungi juhataja tänas kaasettekandjat.

**Otsustati:** võtta vastu Tõrva Vallavolikogu otsus nr 4 „Tõrva Vallavalitsuse struktuuri ja teenistuskohdade koosseisu kehtestamine“.

Otsus võeti vastu avaliku hääletamise teel - poolt 19.

### 4. Vallavanema informatsioon

Ettekandja: vallavanem Helen Elias

Istungi juhataja andis ettekandeks sõna vallavanemale.

Helen Elias: - eelmisel nädalal kohtusime sellise ettevõttega nagu GreenDice, kes pakub eakatele igas kvartalis, v.a I kvartal, kolm digipädevuse koolitust.

Tahan eraldi tänada meie Mulgi vanemat, kes võttis kokku kõik Mulgimaa õppeasutused ja hakkas omalt poolt eest vedama pärimuskultuuri ja identiteedi juurutamist koolides. Usun, et algus on tehtud ja siit saab vaid paremaks minna. Aitäh selle eest!

Toimetame Vanamõisa hüppetorni rekonstrueerimise projektiga. Et MATA rahastust taotleda, mis on ette nähtud maakondade arengustrateegiate elluviimiseks, tuleb viia Valgamaa arengukava tegevuskava numbritega vastavusse, palju see projekt maksma läheb.

Alguse on saanud gümnaasiumi B-korpuse energiatõhususe tööd.

Fookuses on uus meede, mis käsitleb avaliku sektori kultuuriväärtustega hoonete energiatõhususe tõstmist. Sinna kvalifitseeruvad Riidaja mõis ja Hummuli mõis. Vaatame kumb sinna paremini sobitub, kuna on vaja kätte saada energiatõhusus.

Seoses valla arengukava koostamisega õnnestus kolme vallaga kokku leppida ja keskselt aitab koostada arendusvõimekuse meetmesse projekti Valgamaa Arenguagentuur ning saame demograafilise osa analüüsi, mille saame projekti rahadest.

Finantsosakonnal oli välja toodud majandamiskulude võrdlus võrreldes eelmise aastaga. Lume lükkamine on võtnud eelarvest juba suure protsendi. Samuti oleme maksnud välja sotsiaaltoetusi ühe kuuga rohkem kui eelmisel aastal. Riidaja mõisahoonde küttesüsteemi hankele laekus 7 pakkumust. Praegu toimetatakse hindamistega.

Haridusasutustes toimub aktiivne arendustöö. 20. veebruaril toimus Tõrva Kooli ja Tõrva Gümnaasiumi õppekava arenduspäev. Esmaspäeval toimus esmakordselt Tõrva valla lasteaiade õpetajate ja algklasside õpetajate koostöö kohtumine. Arutati kuidas oleks sujuvam üleminek lasteaiast kooli ja mida saaks teha laste toetamiseks.

Palju projekte on kirjutatud nii külaseltside poolt kui noorsootöö osas. Peatselt lähevad noored koos noorsootöötajatega Küprosele. Projektist kokku võtab osa 40 noort, neist 20 on Eesti poolt.

### *Küsimused*

Karl Kirt: - furoori on tekitanud üks ilmunud töökuulutus, mis pani ka mind kulmu kergitama. See puudutab asutust nimega Tõrva erakool, mille kohta on palju küsitud. Mis see on, kuhu see tuleb? Selle kohta väga palju lisainfot ei ole. Kas vallavalitsusele on teada, mida sellise asutusega taotletakse ja kuhu see tuleb? Mis seisukoht selle asutuse osas on?

Helen Elias: - kahjuks ei ole ka meil rohkemat informatsiooni ja tegelikkuses plaan, mida välja kuulutatakse, sel ei ole Haridus- ja Teadusministeeriumi kooskõlastust. Ei ole kindlat asukohta. Meie seisukoht oli, et me ei näe selle kooli järgi vajadust. Küsisime ka täpsustavaid küsimusi. Mingit tausta alates sellest, kus kool toimetama hakkab, ei ole ja rohkem midagi kommenteerida ei ole.

Romet Piller: - Haridus- ja Teadusministeerium arvab, et gümnaasiumivõrk Eestis tuleb ümber korraldada. Nimekirjas on ka Tõrva Gümnaasium. Hariduse arengukavas, mis meil on vastu võetud, ei ole ühtegi lauset, kuidas tagame gümnaasiumihariduse jätkusuutlikkuse. Millised on mõtted ja konkreetsed sammud selles valguses kui riik tuleb mingil hetkel ise sekkuma?

Helen Elias: - arenduspäevade ja õppekava koostamise protsessi juures tuleb analüüsida, mida me gümnaasiumiastmes pakume ja kuidas pakume, alates sellest, milline on füüsiline keskkond, mis on tundide pikkus? Kas jaotame keemia ja füüsika sarnaselt riigigümnaasiumitele, et füüsika on ainult ühel trimestril, järgmisel keemia. Selles osas teeb kool tugevalt tööd, et kaardistada gümnaasiumiaste ja ka valikained. Vallavalitsuse meeskonnaga teeme faktilehte, kuhu kogume infot. Kui see hetk jõuab kätte, mil meiega tullakse läbirääkimistele, saab näidata, mida oleme omalt poolt teinud. Siia juurde fakt, et sel aastal lõpetab 9. klassi üle 50 õpilase ja eesmärk on teha gümnaasiumiaste nii atraktiivseks, et need, kes on reaalsed gümnaasiumi kandidaadid, tuleksid siia meie kooli.

Maido Ruusmann: - kooli pidajaks on ikkagi volikogu. Tegemist on väga tähtsa valdkonnaga. Minnes eelarve juurde on see 52% meie kuludest. Lepime kokku, et teeme selleks eraldiseisva kohtumise, kus saaks analüüsida ka haridusvõrgu korrastamist, mis on toimumas ja kuidas minna edasi. Meil on koolijuhte laua taga rohkem kui üks ja ka hariduskorüfeed.

Virgo Kosemets: - mis muudatused on kõrtsihoone aluste juures?

Helen Elias: - kõrtsihoone osas on toodud välja meede, kust taotlesime esimest korda rahastust. On kaks erinevat osa. Üks puudutab avalikku linnaruumi ja teine puudutab kättesaadavaid kvaliteetseid teenuseid. Algselt öeldi meile, et sobitume kättesaadavate kvaliteetsete teenuste alla, kus rahastuse mudel on nii, et 85% on investeringuteks ja 15% peavad olema pehmed tegevused. Nüüd kui oleme RTK ametnikega kohtunud, siis sobitume me ikkagi avaliku linnaruumi meetmesse, mis on meile kasulik.

Virgo Kosemets: - kas pehmed tegevused jäävad nüüd sisse?

Helen Elias: - ei, lähevad välja.

Kalle Vister: - meil olid fookuses lipupäev ja haridusasutused. Huvi tunnevad ka koolieelsed lasteasutused. Kohtumisest koorus välja, et võiksime üle vaadata lipumastide olemasolu meie haridusasutuste juures, et lisaks Eesti lipule lehviks ka Mulgi lipp. Kaardistaks ära ka meie valla kodud, kus võiks kas siis Mulgi lipu päeval või ka muidu lehvida Mulgi lipp, kui me räägime Mulgimaast. Üleskutse, et vallavalitsus kaardistaks. Teine tähelepanek puudutab haridust. Riik võtab täna fookusesse, kas kvaliteetne gümnaasiumiharidus on kättesaadav. Fookuses on õpetajad, nende panus ja olek. Vaadates Tõrva Gümnaasiumi, võime julgelt öelda, et meil on gümnaasiumiastmes professionaalsed õpetajad ja saame selle põhjal tagada gümnaasiumi osas hea hariduse.

Maido Ruusmann: - Kallele ka omalt poolt suur tänu ja tunnustus Mulgi vanemana mulgi asja vedamisel. Teatavasti ei ole meie piirkond olnud nii mulgimeelne kui Viljandimaa. Kalle teeb siin head tööd.

Eero Viisu: - Mulgi lippu ei ole kuskilt saada.

Ülle Juht: - on, meil on müüa.

Ilmar Kõverik: - raamatupoodides on.

Eero Viisu: - muud sotsiaaltoetused, need on suuresti tõusnud. Mis need on?

Maire Appo: - võin kommenteerida. Kuna on välja toodud 2023. aasta jaanuar ja 2024. aasta jaanuar, siis põhjus on selles, et eelmise aasta 1. juulist algas hooldusreform. Siis kajastati hooldekodudele makstavaid summasid toetusena. Seda kajastati majanduskuludena pool aastat.

Karl Kirt: - õppeaasta hakkab vaikselt lõppema ja peab kokkuvõtteid tegema. Milline on prognoos Ala, Riidaja ja Hummuli õppekohtadega sügisel? Kui nt Alal õppetegevus lõpeb, kas siis lasteaia osa jääb alles või liigub Tõrva lasteaia alla või kuidas edasi planeeritakse? Küsimus on haridusasutuste tuleviku kohta.

Helen Elias: - Riidaja ja Hummuli jätkavad suures plaanis nii nagu praegu. Ala kooli osas lõpetab II kooliaste tegevuse. Algklassidesse jääb vaid kaks õpilast ning üks käib sinna Tõrva linnast. Plaan on minna lastevanematega läbi rääkima, et nad paneksid oma lapse Tõrva valla teise sobivasse kooli. Kas lasteaia peaks viima ühtsesse lasteaia süsteemi või see jääb ikkagi Tõrva Kooli alla, sellele tuleb mõelda.

Istungi juhataja tänas ettekandjat.

**Otsustati:** võtta esitatud informatsioon teadmiseks.

## 5. Tõrva valla 2024. aasta eelarve II lugemine

Ettekandja: finantsjuht Maire Appo

Kaasettekandja: majandus-eelarve komisjoni esimees Eero Viisu

Istungi juhataja andis ettekandeks sõna finantsjuhile.

Maire Appo: - eelarve I lugemine oli täpselt kaks kuud tagasi. Vahepeal on eelarve läbinud läbivaatuse volikogu komisjonides. Selle aja sees on olnud muudatusi, juurde on tulnud projekte, mis on vaja suunata eelarvesse. Eelarve kohta tuli ka üks muudatusettepanek, mis eelarve mahtu



ei muutnud, kuid puudutas investeeringute nimekirja. Muudatusettepanek, mis oli esitatud Virgo poolt ja tehtud vallavalitsuse poolt vaadati läbi majandus-eelarvekomisjonis. Eelarve maht suurenes II lugemise materjali põhjal 428 000 eurot, millest põhitegevuse kulu on ca 220 000 eurot ja investeerimise kulu on ca 209 000 eurot. Teile saadeti ka pikk exceli tabel, kus on lahti kirjutatud kõik see, mis muutis eelarve esialgset varianti. Muutused on tingitud tasandusfondi ja toetusfondi täpsustustest. Tasandusfond suurenes, toetusfond vähenes, seda eelkõige toimetulekutoetuse osas.

Teise lugemise projekti on lisatud ka mitmed sihtotstarbelised tulud ja kulud projektide näol. Lisatud on hoolduskoordineerimise projekt, NEET projekt, kohalike omavalitsuste roheinvesteeringute projekt ja ISTE projekt. Need projektid olid ka eelmisel aastal. Eelarvesse on suunatud ka kassapangajääk järgmisse aastasse üleminevate kulude katteks. Juurde sai pandud laenu tagasimakse osa. Eelmisest aastast tulid üle tervisekeskust ja Vanamõisa elamupiirkonda puudutavad summad.

### *Küsimused*

Virgo Kosemets: - vaatasin finantskulusid (laenuintressid). 2023 võrreldes 2024 prognoosiga on kasvanud 75 000 eurot. Võttes laenu ka kõrtshoonele, kas 2025. a laenuintressid ja tagasimakstavate laenude summad on meile jõukohased? Umbes miljon tuleb ilmselt juurde võtta. Kas see on mõistlik ja kas me oleme suutelised seda teenindama?

Maire Appo: - praegu oleme suutelised seda teenindama. Umbes 500 000 eurot on laenu tagasimaksed ja 250 000 eurot on prognoositud laenude intressid. Ei oska öelda, mida intressid teevad. Kui euribor väheneks kasvõi ühe protsendi võrra, oleks see väga suur abi. Kui maksame tagasi 500 000 eurot ja võtame miljon eurot laenu, siis suureneb 500 000 euro võrra. Kõik sõltub. Ei julge prognoosida.

Helen Elias: - vaatasime laenu mahu üle. Seetõttu on püütud selle aasta eelarve teha radikaalne ja hoiame väga palju kokku eeldusega, et saaksime järgmisel aastal selle investeeringu teha. Võttes uue laenu, jäävad selle tagasimaksed samasse suurusjärku nagu sel aastal.

Karl Kirt: - valitsemissektori kulude tegevusalal muutus eelarve 20 000 euro võrra ja tegemist on kohaliku omavalitsuse võimestamine roheinvesteeringute tegemisel. See raha on vallavolikogu eelarve realt. Millega on tegu?

Maire Appo: - see peab olema tegelikult vallavalitsuse real.

Helen Elias: - see puudutab eriplaneeringuid (tuuleparke). Siin on juristi kuld. Keskkonnaspetsialistile saime uued töövahendid. Saame maksta töötasu, sest tegemist on tööga, mida varem keskkonnaspetsialisti ametijuhendis ette nähtud ei olnud. See on 100% rahastatud ja puudutab tuuleparkide eriplaneeringuid.

Karl Kirt: - Tõrva Tervisekeskuse rekonstrueerimisele on lisandunud 52 000 eurot. Kuhu see täpselt kulus?

Maire Appo: - eelmisel aastal oli eelarves 600 000 eurot, aga seda kõike ära ei kasutatud. Seetõttu kantakse kasutamata jäänud summa üle sellesse aastasse.

Karl Kirt: - mida sellega tehakse?

Helen Elias: - ehitajatele makstakse välja viimane tervisekeskuse hoone rekonstrueerimise arve.

Istungi juhataja tänas ettekandjat.

Istungi juhataja andis kaasettekandeks sõna majandus-eelarve komisjoni esimehele.

Eero Viisu: - ettepanekud olid valla omad, mis oli ühest potist teise tõstmine, sest kooli remont läheb 100 000 eurot kallimaks. Lisaks ka Virgo ettepanekud, mida ei toetatud, aga lugedes esitatud ettepanekute viimast punkti, on kirjas tegevused, mida muusikakoolis oleks vaja teha. Helikindlad ukSED kajastuvad juba eelarves. Võtsime vastu otsuse, et kui meil tekib esimene

lisaelarve, tuleme selle punkti juurde tagasi ja püüame leida muusikakooli muude asjade parendamiseks lisavahendeid. Selline oli komisjonipoolne kokkulepe, millele kõik n-ö suusõnaliselt alla kirjutasid. Tegemist on ellujäämise eelarvega. Komisjon hääletas selle poolt, et suunata volikogusse vastuvõtmiseks.

#### *Küsimused*

Virgo Kosemets: - tahaksin täpsustada. Eero ütles praegu väga ümmarguse tähtaja. Oli jutt, kui on olemas I kvartali tulemused, siis vaatame. Räägime konkreetselt.

Eero Viisu: - jutt oli, et vähemalt maikuu jooksul.

Helen Elias: - see on komisjoni protokollis kirjas.

Maido Ruusmann: - tegelikult lepiti konkreetselt kokku ja sai protokollis fikseeritud. Küsin Virgolt, kas on soov muudatusettepanekuid eraldiseisvalt ükshaaval hääletada?

Virgo Kosemets: - ei ole vaja.

Istungi juhataja tänas kaasettekandjat.

**Otsustati:** lugeda Tõrva valla 2024. aasta eelarve II lugemine lõppenuks.

#### **6. Tõrva valla 2024. aasta eelarve vastuvõtmine**

Ettekandja: finantsjuht Maire Appo

Kaasettekandja: majandus-eelarve komisjoni esimees Eero Viisu

Istungi juhataja andis ettekandeks sõna finantsjuhile.

Maire Appo: - parandame eelnevalt leitud vea.

#### *Küsimused*

Sõna soovis Karl Kirt.

Karl Kirt: - muusikakooli maja on saanud uue hingamise. Seal mööda käia on alati hea meel. Mulle meeldib kui Maire käib komisjonides eelarvet tutvustamas. Aitäh nende värvikate sõnavõtude eest. Komisjonides on hea arutelu ja mõnus debateerida. Mõned mõtted sai lisatud haridus- ja kultuurikomisjonis – vaadata haridusrahadele loominguilisemalt otsa. Teades, mis on kõrgharidusega muusikapedagoogide palgad, kuidas me töötame volikogus ja jagame rahasid, siis palga mõttes teeb see natuke raskeks hääletada eelarve poolt. Sellegipoolest, et töö saaks edasi minna, siis minu käsi täna rohelist nuppu justkui vajutab – käe tõstmise näol. Jõudu tööle allasutustele ja vallavalitsusele erinevate eesmärkide saavutamisel. Aitäh!

Maire Appo: - võrreldes eelmise aasta eelarvega on põhitegevuse tulud 5% suuremad ja põhitegevuse kulud 4% suuremad. Sotsiaali eelarve on protsentuaalselt suurem. See on tingitud hooldusreformist. Investeeringute kulud on nii nagu need parasjagu kujunevad. Viimane tabel näitab, et kui sotsiaalvaldkond on varem olnud 10–11%, siis nüüd on 14%.

Istungi juhataja tänas ettekandjat.

Maido Ruusmann: - kommentaariks Karlile, et valla eelarve on volikogu üks olulisemaid juhtimisinstrumente ja ma ei pisendaks volinike institutsiooni olemust ka valla juhtimises. See on olnud tavalisest tähtsam sündmus volikogude reas läbi aastate ja kutsun üles, et see on osa demokraatiast – kohaliku volikogu olemus. Ärme seda ise pisenda. See voli, mis on meile rahva poolt antud, on tegelikult suur.

Istungi juhataja pani määruse eelnõu „Tõrva valla 2024. aasta eelarve vastuvõtmine“ hääletusele.

**Otsustati:** võtta vastu Tõrva Vallavolikogu määrus nr 3 „Tõrva valla 2024. aasta eelarve vastuvõtmine“.

Määrus võeti vastu avaliku hääletamise teel - poolt 19.

Istungi juhataja kuulutas istungi lõppenuks.

(allkirjastatud digitaalselt)

Maido Ruusmann  
volikogu esimees

(allkirjastatud digitaalselt)

Eve Eisen  
protokollija